

Průtahy v řízení

Význam předmětu řízení pro účastníky nemusí být během celého řízení neměnný, ale může, s přihlédnutím k okolnostem konkrétní věci, docházet k jeho zvýšení či naopak snížení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1265/2012, ze dne 26.9.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce M. K., zastoupeného JUDr. L.M., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zaplacení částky 118.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 12 C 2/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 10. 2011, č. j. 51 Co 357/2011 - 91, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobce se podanou žalobou domáhal náhrady nemajetkové újmy, kterou měl utrpět v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení vedeného proti němu u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 1 T 91/2003 (dále „posuzované řízení“).

Prvním rozsudkem ze dne 29. 2. 2008, č. j. 12 C 2/2007 - 29, soud prvního stupně žalobu zamítl, neboť neshledal porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě. Odvolací soud rozsudkem ze dne 29. 8. 2008, č. j. 51 Co 304/2008 - 43, první rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. K dovolání žalobce byly oba předchozí rozsudky zrušeny rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, č. j. 30 Cdo 1328/2009 - 51, a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že i při zjišťování, zda byla délka konkrétního řízení přiměřená, je třeba přihlídnout ke kritériím demonstrativně vyjmenovaným v § 31a odst. 3 písm. b) až e) zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. [160/2006](#) Sb. (dále jen OdpŠk). V žalobcově případě bylo zejména potřeba zkoumat, do jaké míry se na délce řízení podílel procesním předpisům neodpovídající postup Okresního soudu v Pardubicích.

Soud prvního stupně podruhé zamítl žalobu rozsudkem ze dne 23. 3. 2011, č. j. 12 C 2/2007 - 72. Při svém rozhodování vyšel ze skutkového zjištění, že sdělením obvinění ze dne 29. 8. 1995 bylo proti žalobci zahájeno trestní stíhání a žalobce byl odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 15. 12. 1995, č. j. 4 T 225/95 - 58, pro spáchání trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c odst. 1 trestního zákona, zák. č. [140/1961](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zák.“). Trestní příkaz nabyl právní moci dne 9. 1. 1996. Na základě podnětu žalobce podal dne 5. 12. 2002 ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch žalobce k Nejvyššímu soudu, který rozsudkem ze dne 14. 1. 2003, č. j. 4 Tz 100/2002 - 73, zmíněný trestní příkaz zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu v Pardubicích k dalšímu řízení, neboť vzhledem ke skutkovým zjištěním mělo být jednání žalobce posuzováno jako trestný čin nenastoupení civilní služby dle § 272a tr. zák., nikoliv jako trestný čin vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272c odst. 1 tr. zák. Trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby se mohla dopustit pouze osoba, která již civilní službu nastoupila, což nebyl případ žalobce. Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 7. 2. 2003, č. j. 1 T 24/2003 - 76, trestní stíhání žalobce pro trestný čin nenastoupení civilní služby dle §

272a tr. zák. podmíněně zastavil, a to s ohledem na časový odstup od spáchání trestné činnosti a doznání žalobce. Dané usnesení bylo ke stížnosti žalobce zrušeno usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 11. 3. 2003, č. j. 13 To 84/2003 - 86, a věc byla vrácena státnímu zástupci k došetření, zejména s ohledem na závazný právní názor Nejvyššího soudu týkající se změny právní kvalifikace, kdy vyvstala potřeba zabývat se dalšími skutkovými okolnostmi, které nelze došetřit v řízení před soudem. Okresní soud měl rovněž posoudit možné použití amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998. Žalobce byl dne 30. 4. 2003 obžalován z trestného činu nenastoupení civilní služby podle § 272a tr. zák. Na základě této obžaloby Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 5. 5. 2003, č. j. 1 T 91/2003 - 93, trestní stíhání žalobce zastavil, neboť trest, k němuž může trestní stíhání vést, je zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin žalobce podle očekávání postihne, jak zjistil z nepravomocného trestního příkazu Okresního soudu v Prachaticích ze dne 22. 4. 2003, č. j. 1 T 70/2003 - 46. I toto rozhodnutí bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 24. 6. 2003, č. j. 13 To 238/2003 - 102, zrušeno ke stížnosti žalobce a věc vrácena okresnímu soudu, který zejména nezdůvodnil, proč nepovažuje právní kvalifikaci podle jiného znění trestního zákona pro žalobce za příznivější s ohledem na možné použití amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998. Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 20. 8. 2003, č. j. 1 T 91/2003 - 107, trestný čin žalobce právně kvalifikoval podle jiného znění trestního zákona pro žalobce příznivějšího a trestní stíhání zastavil z důvodu amnestie prezidenta republiky. Podáním ze dne 10. 9. 2003 sdělil žalobce, že na projednání věci trvá a požádal, aby řízení bylo přerušeno z důvodu předložení věci Ústavnímu soudu za účelem posouzení souladu § 275 odst. 1 věty druhé trestního řádu, zák. č. [141/1961](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. ř.“), s ústavním pořádkem. Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 22. 10. 2003, č. j. 1 T 91/2003 - 112, trestní stíhání přerušil. Usnesením Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 14/04, bylo řízení o návrhu Okresního soudu v Pardubicích na zrušení části ust. § 3 odst. 3 zák. o civilní službě zastaveno z důvodu zrušení daného zákona. Okresní soud v Pardubicích usnesením ze dne 4. 2. 2005, č. j. 1 T 91/2003 - 121, trestní stíhání žalobce zastavil z důvodu, že skutek, pro který byl žalobce stíhán, není trestným činem. Toto usnesení nabylo právní moci dne 1. 3. 2005. Žalobce podáním ze dne 14. 3. 2005 a 20. 10. 2005 dále trval na předložení věci Ústavnímu soudu v souladu s jeho návrhem ze dne 10. 9. 2003, okresní soud těmto žádostem nevyhověl. Žalobce v dubnu 2004 podal stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva (dále také „ESLP“ nebo „Soud“) z důvodu porušení jeho práva na přiměřenou délku posuzovaného řízení.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že je třeba trestní stíhání žalobce rozdělit na dvě části, a to prvou, započatou sdělením obvinění dne 29. 8. 1995 a ukončenou právní mocí trestního příkazu dne 9. 1. 1996, tj. trvající čtyři měsíce a druhou započatou podáním stížnosti pro porušení zákona ministrem spravedlnosti dne 5. 12. 2002 a ukončenou právní mocí usnesení o zastavení trestního stíhání žalobce z důvodu, že skutek, pro nějž je stíhán, není trestným činem, dne 1. 3. 2005, tj. trvající dva roky a tři měsíce. Žalobce podal stížnost k ESLP, ve které namítal nepřiměřenou délku druhé části posuzovaného řízení, první část tak nelze dle zák. č. [82/1998](#) Sb. odškodnit. Druhá část trestního stíhání skončila dne 1. 3. 2005, vzhledem k přechodnému ustanovení čl. II zák. č. [160/2006](#) Sb. a žalobcově včasné stížnosti k ESLP, kterou podal v dubnu 2004, tedy před nabytím účinnosti zákona č. [160/2006](#) Sb., tj. před 27. 4. 2006, by se nárok žalobce promlčel až 27. 4. 2007. Žalobce podal žádost k žalované na mimosoudní odškodnění dne 22. 5. 2006, žalovaná se vyjádřila dne 23. 11. 2006, žaloba byla soudu podána dne 3. 1. 2007. Proto soud prvního stupně uzavřel, že nárok žalobce na náhradu nemajetkové újmy za druhou část trestního stíhání není promlčen. Provedl hodnocení jednotlivých kritérií dle ust. § 31a odst. 3 OdpŠk. Celková délka řízení byla 2 roky a tři měsíce. Řízení probíhalo na třech stupních soudní soustavy, stejně tak před Ústavním soudem. Žalobce se na délce řízení nijak negativně nepodílel. Význam řízení považoval za zvýšený, neboť se jednalo o trestní řízení, s ohledem na okolnosti případu (žalobce byl stíhán na svobodě, v minulosti mu byl za tento trestný čin uložen velmi mírný trest, již v průběhu řízení muselo být žalobci zřejmé, že trestní stíhání bude zastaveno, byla jen otázka, na základě jakého ustanovení, pro žalobce méně či

více příznivého) však nikoliv za výjimečně vysoký. V postupu soudů v řízení shledal období nečinnosti od 11. 3. 2004 do 19. 1. 2005, kdy řízení před Ústavním soudem bylo přerušeno z důvodu nedostatečného obsazení pléna tohoto soudu, přičemž nelze s ohledem na postavení Ústavního soudu předpokládat, že bude rozhodovat ve lhůtách jinak vyžadovaných od obecných soudů. Dále shledal období nečinnosti v době od 5. 5. 2003 do 20. 8. 2003, kdy se soud prvního stupně neřídil právním názorem soudu odvolacího (ohledně posouzení příznivosti právní kvalifikace trestného činu s ohledem na amnestii prezidenta republiky). Soud prvního stupně uzavřel, že délka posuzovaného řízení nebyla přiměřená a žalobci tak vznikla nemajetková újma, přičemž považoval za dostatečné odškodnění ve formě konstatování porušení práva.

Odvolací soud napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a sám ve výroku výslovně uvedl, že „postupem soudu v řízení vedeném u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 1 T 91/2003 bylo porušeno právo žalobce na projednání a rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě“. Ztotožnil se se skutkovými zjištěními i právním hodnocením soudu prvního stupně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. V něm vymezil pět otázek, které dle jeho názoru činí rozsudek odvolacího soudu zásadně právně významným. Konkrétně se táže, zda zaprvé „lze pokládat za přiměřené, aby celková doba nečinnosti (1 rok a 1 měsíc) shledaná soudy, byla vyřízena bez dalšího prostým konstatováním, že došlo k porušení práva žalobce, a to bez přiznání finančního zadostiučinění“. Dovolatel nepovažuje konstatování porušení práva v jeho případě za přiměřenou formu zadostiučinění. Ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněném pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“), Nejvyšší soud, uvedl, že za 1 rok nečinnosti je třeba přiznat cca 15.000,- Kč až 20.000,- Kč. Dovolatel zdůraznil, že se jednalo o trestní řízení. Zadruhé se táže, zda je správný závěr soudů o tom, že nelze „rozumně předpokládat“, že Ústavní soud bude „rozhodovat ve lhůtách vyžadovaných od obecných soudů, příp. obratem“. K tomu uvedl, že Ústavní soud nemohl ve věci vůbec konat, jelikož jeho návrh, ve kterém žádal o předložení věci Ústavnímu soudu k posouzení ústavnosti § 275 odst. 1 věty druhé tr. ř., nebyl Ústavnímu soudu nikdy předložen. Zatřetí se táže, zda „je významné, když Ústavnímu soudu je předložen jiný návrh než ten, o němž soud v předmětném řízení rozhodl, tj. návrh v jiné věci žalobce“. Žalobce má za to, že tento návrh byl významný pro jiné žalobcovo řízení, nikoli pro posuzované řízení. Začtvrté klade dovolatel otázku, zda „se podřízený soud řídí názorem Nejvyššího soudu, když akceptuje jeho právní kvalifikaci“. Dovolatel poukazuje na nesprávný postup Okresního soudu v Pardubicích (vydání opakovaně vadných rozhodnutí), který se neřídil právním názorem Nejvyššího soudu a ke správnému závěru řízení dospěl až po dvou letech a třech měsících usnesením ze dne 4. 2. 2005, č. j. 1 T 91/2003 - 121, s právní mocí dne 1. 3. 2005. Zapáté se ptá, zda „je třeba též přihlídnout k době od původního odsouzení do doby, než ministr spravedlnosti podal stížnost pro porušení zákona“. Dovolatel se domnívá, že ano. Poukázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2010, č. j. 34 C 111/2009 - 67, v obdobné věci, kdy soud přihlédl k tomu, že žalobce měl ve výpisu (i opisu) rejstříku trestu záznam, což mohlo zhoršovat jeho postavení ve společnosti. Jelikož došlo k závažnému a dlouhotrvajícímu zásahu do osobnostních práv, přiznal nemajetkovou újmu v penězích. Ve srovnání s tímto rozhodnutím má za to, že je „se žalobcem zacházeno diskriminačním způsobem“. Proto navrhl, aby odvolací soud, zrušil napadený rozsudek, stejně tak rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 7. 2009 (viz čl. II., bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb.).

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř.

Dovolání by mohlo být shledáno přípustným jen tehdy, jestliže by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce ve věci samé zásadně významné (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím dne 31. 12. 2012; k tomu viz i nález ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, dostupný na internetových stránkách Ústavního soudu, <http://nalus.usoud.cz>), přičemž o situaci předvídanou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nejde, tedy, že dovolací soud - jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) - dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným pro posouzení otázky celkové délky řízení v případě, kdy byl žalobce nejprve pravomocně odsouzen trestním příkazem a s větším časovým odstupem bylo v řízení pokračováno na základě úspěšné stížnosti pro porušení zákona, podané ministrem spravedlnosti ve prospěch odsouzeného žalobce a dále také pro posouzení otázky formy poskytnutého zadostiučinění s přihlédnutím k jedinečným skutkovým okolnostem této věci, daným především změnou významu předmětu řízení pro poškozeného v jeho průběhu, neboť se těmito otázkami ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval.

Žalobce souhlasí se závěrem odvolacího soudu, že v posuzovaném řízení bylo porušeno jeho práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, nesouhlasí však s formou zadostiučinění, kterého se mu dostalo ve výroku rozsudku odvolacího soudu konstatováním porušení daného práva, nikoli odškodněním v penězích.

Podle § 31a odst. 3 OdpŠk případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k

- a) celkové délce řízení,
- b) složitosti řízení,
- c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilych odstranit průtahy v řízení,
- d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a
- e) významu předmětu řízení pro poškozeného.

Ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněného pod č. 58/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „Stanovisko“/ Rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná a Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu jsou veřejnosti dostupná na internetových stránkách Nejvyššího soudu, www.nsoud.cz), k výkladu kritéria celkové délky řízení v § 31a odst. 3 písm. a) OdpŠk Nejvyšší soud uvedl, že se konec relevantní doby trvání řízení pojí s okamžikem nabytí právní moci posledního rozhodnutí, které bylo v daném řízení vydáno. V podmínkách České republiky je tedy nutno do doby řízení započítat i případné řízení o dovolání, řízení o kasační stížnosti i řízení o stížnosti ústavní, a to i tehdy, bylo-li toto řízení pro poškozeného neúspěšné (tedy např. i v případě, že ústavní stížnost byla odmítnuta).

V rozsudku ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3055/2011, k tomu Nejvyšší soud vysvětlil, že rozhodnutí vydané v řízení o těchto mimořádných opravných prostředcích může zasáhnout do pravomocně vydaných rozhodnutí, jinými slovy řečeno, může předchozí rozhodnutí zrušit a věc vrátit k dalšímu projednání. Nelze tedy v zásadě dopředu odhadnout, zda řízení o mimořádných opravných prostředcích či o ústavní stížnosti bude mít za následek příznivé rozhodnutí pro stěžovatele, a zda se bude věc projednávat znovu či nikoliv. Proto je třeba i tato řízení do celkové délky posuzovaného řízení započítat.

V témže rozsudku však ve vztahu ke stížnosti pro porušení zákona podané v neprospěch obviněného uvedl, že zásadní rozdíl mezi výše vyjmenovanými opravnými prostředky a stížností pro porušení zákona podanou v neprospěch obviněného spočívá zejména v tom, že stížnost pro porušení zákona podaná v neprospěch obviněného nemůže v důsledku zásady zákazu reformace in peius přinést subjektu, jenž byl trestně stíhán, žádný faktický negativní důsledek, neboť v nejhorším případě může skončit akademickým výrokem rozsudku konstatujícím, že došlo k porušení zákona ve prospěch uvedené osoby.

Stížnost pro porušení zákona se liší od běžných opravných prostředků, jež mají k dispozici účastníci řízení, dále tím, že ji podává výlučně ministr spravedlnosti, přičemž pro její podání není žádným způsobem časově limitován (v případě stížnosti pro porušení zákona podávané ve prospěch obviněného srov. § 266a odst. 1 věta druhá tr. ř., ve znění zák. č. [424/2001](#) Sb.).

V posuzované věci došlo k odsouzení žalobce trestním příkazem ze dne 15. 12. 1995. Žalobce s tím byl srozuměn, nijak se proti němu nebránil, a trestní příkaz tak nabyl dne 9. 1. 1996 právní moci. K podání stížnosti pro porušení zákona ve prospěch žalobce došlo až dne 5. 12. 2002.

Z uvedeného je zřejmé, že ani v případě, kdy dojde na základě úspěšně podané stížnosti pro porušení zákona ve prospěch obviněného ke zrušení původního odsouzení a věc je přikázána k novému projednání, nelze z hlediska kritéria celkové délky řízení uvažovat dobu od pravomocného odsouzení do zahájení řízení o stížnosti pro porušení zákona, jak se toho domáhá žalobce, nebo snad dokonce dobu od zahájení původního řízení do jeho skončení po zrušení původního odsouzení.

Je tomu tak proto, že stížnost pro porušení zákona není běžným pokračováním původního trestního řízení z důvodů shora vyložených, tj. proto, že její podání není v dispozici obviněného a není vázáno na dodržení žádné lhůty.

Vedle toho nelze přehlédnout, že účelem náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením je kompenzace stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl tak udržován (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4336/2010). Jestliže bylo původní trestní řízení proti žalobci pravomocně skončeno, žalobce se proti odsouzení nijak nebránil, nelze uvažovat o tom, že by byl ohledně svého právního postavení ve vztahu k trestnému činu, pro který byl obžalován a následně odsouzen, ve stavu nejistoty a že by mu v důsledku toho vznikala kompenzovatelná nemajetková újma.

Úvaha odvolacího soudu o tom, že nelze z hlediska celkové délky řízení (§ 31a odst. 3 písm. a/ OdpŠk) přihlížet k době trvání trestního stíhání do odsouzení žalobce v roce 1995, ani k době mezi tímto odsouzením do doby zahájení řízení o stížnosti pro porušení zákona, je proto správná.

Namítá-li žalobce, že po celou dobu od odsouzení trestním příkazem bylo zhoršeno jeho postavení ve společnosti, uplatňuje jiný následek, než jaký se pojí s porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011), tj. uplatňuje nepřipustně jiný nárok, než jaký byl předmětem žaloby v této věci.

Poukazuje-li žalobce na svou údajnou diskriminaci ve srovnání s poškozeným, o jehož odškodnění mělo být rozhodováno rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2010, č. j. 34 C 111/2009 - 67, jde o nové tvrzení, ke kterému nelze v dovolacím řízení přihlídnout (§ 241a odst. 4 o. s. ř.).

Vedle celkové délky posuzovaného řízení, v daném případě vymezené dobou od podání stížnosti pro porušení zákona ve prospěch žalobce ministrem spravedlnosti dne 5. 12. 2002 do pravomocného skončení jeho trestního stíhání dnem 1. 3. 2005, je třeba při stanovení formy a případné výše odškodnění nemajetkové újmy žalobce, způsobené mu nepřiměřenou délkou posuzovaného řízení,

zohlednit kritéria § 31a odst. 3 písm. b) až e) OdpŠk, jak to soudy v této věci učinily.

Především je třeba se zabývat kritériem významu předmětu řízení pro poškozeného (§ 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠk), neboť to je pro určení formy a případné výše zadostiučinění stěžejní. Poškozený totiž má újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení o to více, čím více se jej dané řízení v osobní rovině dotýká (srov. část IV. písm. d/ Stanoviska, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1313/2010, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. III. ÚS 1320/10).

V této souvislosti přitom Nejvyšší soud ve Stanovisku uvedl, že je na místě přistupovat k případnému zadostiučinění ve formě konstatace porušení práva jen za zcela výjimečných okolností (např. tehdy, byl-li význam předmětu řízení pro poškozeného nepatrný). Nejvyšší soud se proto zabýval otázkou, zda tyto výjimečné okolnosti byly v žalobcově věci dány.

V posuzované věci byl žalobce trestně stíhán, což z hlediska významu předmětu řízení pro něho zakládá vyvratitelnou domněnku o tom, že je předmět řízení pro něho významnější, než by tomu bylo u jiných věcí (srov. Stanovisko, část IV, nebo také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2800/2009).

V této souvislosti však nelze odhlédnout od jedinečných okolností případu žalobce, které soud prvního stupně výstižně shrnul slovy, že „již v průběhu řízení muselo být žalobci zřejmé, že trestní stíhání bude zastaveno, byla jen otázka, na základě jakého ustanovení“.

Po rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2003, kterým došlo ke zrušení trestního příkazu, bylo trestní stíhání žalobce usnesením Okresního soudu v Pardubicích již ze dne 7. 2. 2003 podmíněně zastaveno. Dané usnesení bylo sice zrušeno usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 11. 3. 2003, avšak stalo se tak ke stížnosti podané výlučně obviněným žalobcem. V důsledku zákazu reformace in peius, vyjádřeného v § 150 odst. 1 a 3 tr. ř., nemohlo trestní stíhání pro žalobce skončit uložením trestu, pouze vyslovením viny, čímž došlo k určitému, nikoli však zásadnímu (s ohledem na výši trestu, kterou byl žalobce ohrožen), snížení významu předmětu řízení pro žalobce. Z rozhodnutí stížnostního soudu je navíc zřejmé, že se na trestní stíhání žalobce vztahuje amnestie prezidenta republiky, což ve spojení s § 227 tr. ř. vede ke stejnému závěru.

K zásadní změně významu předmětu řízení pro žalobce však došlo tím, že bylo trestní stíhání proti němu vedené zastaveno usnesením Okresního soudu v Pardubicích ze dne 5. 5. 2003 pro neúčelnost. S ohledem na § 150 odst. 1 a 3 tr. ř. to pro žalobce znamenalo nejen nemožnost uložení trestu, ale i vyslovení viny, když žalobce sice proti uvedenému usnesení podal stížnost, nevyužil však možnosti dané mu § 172 odst. 4 tr. ř. a nesdělil ve lhůtě tří dnů ode dne, kdy mu usnesení o zastavení trestního stíhání bylo oznámeno (v tomto případě doručení dne 23. 5. 2003), že na projednání věci trvá. Od této chvíle lze hovořit o tom, že byl význam řízení pro žalobce zanedbatelný, neboť trestní stíhání již pro žalobce jinak, než prostým zastavením, které by nenaznačovalo, že žalobce trestný čin spáchal (na rozdíl např. od podmíněného zastavení nebo zastavení trestního stíhání pro neúčelnost) nebo zproštěním obžaloby dopadnout nemohlo. Doba nejistoty ohledně výsledku řízení proto pro žalobce trvala přibližně čtyři měsíce.

Z uvedeného vyplývá, že význam předmětu řízení pro účastníky nemusí být během celého řízení neměnný, ale může, s přihlédnutím k okolnostem konkrétní věci, docházet k jeho zvýšení či naopak snížení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3331/2011).

Jakkoli je zřejmé, že se na nepřiměřenou délku trestního stíhání žalobce podílela procesní pochybení soudu prvního stupně, na která žalobce ve svém dovolání upozorňuje, a ke kterým není třeba se s ohledem na níže dovozený závěr dále vyjadřovat, považuje Nejvyšší soud za správný závěr odvolacího

soudu o tom, že újmu žalobci tím vzniklou postačuje nahradit konstatováním porušení jeho práva na projednání předmětné věci v přiměřené lhůtě. Je tomu tak zejména proto, že po převážnou dobu trvání posuzovaného řízení byl význam jeho předmětu pro žalobce zanedbatelný.

Dovolací soud nezjistil, že by bylo řízení stíženo některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)